

Nieuwe tijden, Nieuw socialisme

[Kiezen voor mensen, is kiezen voor nieuwe oplossingen]

Onze Toekomstbegroting

In deze **nieuwe tijden**, waarin alles razendsnel verandert, is het aan ons, socialisten, om voor **nieuwe oplossingen** te zorgen. Op basis van onze waarden - met rechtvaardigheid en solidariteit op kop - maar met de blik op de toekomst gericht.

Nieuwe oplossingen die de toenemende welvaart eerlijk herverdeelt. Nieuwe oplossingen die niet alleen een antwoord zijn op de uitdagingen van vandaag, maar ook **nieuwe bescherming** en **nieuwe gelijkheid** bieden voor de veranderingen van morgen.

Met deze **Toekomstbegroting** lijnt **sp.a** de keuzes die moeten gemaakt worden scherp af. Want **om de nieuwe oplossingen in deze nieuwe tijden vorm te geven, zijn er gedurfde keuzes nodig en een visie op lange termijn**. Een begroting is een cijfermatige vertaling van de manier waarop de welvaart in een samenleving wordt verdeeld en herverdeeld. We kijken bewust verder dan het volgende boekjaar of het volgende begrotingsconclaaf. Dus **geen sukkelbegrotingen meer, maar een duidelijke richting voor de komende decennia**.

We richten de blik op 2060, en we verwachten van de andere partijen dat ze hetzelfde doen. Waarom? Van de jongeren die vandaag afstuderen, verwachten we dat ze 42 jaar gaan werken. Wel, dan is het aan ons om hen duidelijk te zeggen wat ze aan het einde van die loopbaan kunnen verwachten. Voor **sp.a** is dat: **een volwaardig wettelijk pensioen aan het einde van de rit én een sociale zekerheid die de nodige bescherming geeft onderweg**.

Onze visie om de samenleving van morgen te bouwen, vertalen we niet alleen in de pensioenen van morgen, maar ook op verschillende andere domeinen in deze **Toekomstbegroting**. Voor duurzame welvaartsgroei op lange termijn én voor een duurzame financiering van maatschappelijke noden. Want die twee gaan hand in hand: **de economie kan alleen bloeien als we investeren in mensen, investeren in mensen kan alleen als de economie bloeit**. Het ene zonder het andere gaat niet.

Onze Toekomstbegroting:

- stippelt een visie uit voor de komende decennia met een nieuwe, sterke sociale zekerheid
- maakt gedurfde keuzes voor een nieuwe economie die welvaart brengt voor iedereen
- kiest resoluut voor extra verplegers, leerkrachten en politiemensen en minder papierwerk
- zorgt ervoor dat jongeren van nu zeker zijn van een minimumpensioen van 1.500 euro
- verlaagt belastingen op werk met meer dan 10% en laat grote vermogens meer bijdragen

1. Inleiding: een uitdagend perspectief

Nieuwe tijden bieden **nieuwe kansen** om nieuwe afspraken te maken. **Positieve afspraken** om de toegenomen welvaart - die er ontegensprekelijk is - eerlijk terug te laten vloeien naar iedereen die eraan bijdraagt.

We geven enkele voorbeelden om dat concreet te maken.

In deze nieuwe tijden worden we om de zoveel maanden geconfronteerd met een bikkelharde realiteit van economische grootmachten die miljarden winst opstrijken en tegelijk duizenden werknemers op straat zetten. Vorig jaar was het ING, vorige week Carrefour. Ja, robotisering en digitalisering veranderen onze manier van werken en leven. Die vooruitgang biedt fantastische mogelijkheden. En ja, robotisering en digitalisering doen bestaande jobs verdwijnen en nieuwe ontstaan. Maar dat is niet nieuw. In de geschiedenis is dat al vaker gebeurd. Wat gaan we doen? Passief toekijken hoe de toegenomen welvaart exclusief naar de eigenaars van de robots vloeit? Of zorgen dat de robots iedereen ten goede komen, en niet slechts enkelen. Het is aan ons, socialisten, om voor **nieuwe bescherming, nieuwe gelijkheid en nieuwe oplossingen** te zorgen.

In deze nieuwe tijden zijn er jongens van 17, die een centje willen bijverdienen door maaltijden - die je met een app bestelt - te bezorgen op de fiets. Vandaag is het zo dat, wanneer zo'n jonge gast met een auto botst, die auto beter verzekerd is dan hij. En als hij een dag ziek valt, valt hij ook zonder inkomen. Dan is het aan ons, socialisten, om voor een **nieuwe bescherming** te zorgen.

In deze nieuwe tijden is er ook zoveel werk dat onze samenleving dient, maar niet gewaardeerd of deftig verloond wordt. Een moeder van 2 kinderen die deeltijds moet gaan werken omdat ze voor haar zieke man zorgt, heeft er eigenlijk een extra job bij. Maar ze verdient wel minder. Wij vinden dat ook zij een volwaardig loon verdient. We moeten dringend **het concept 'werk' en wat als 'werk' wordt gedefinieerd opnieuw uitvinden**. Of

wist u dat een kind van 3 dat naar de crèche ging, maar liefst 700 woorden meer kent dan een kind van 3 dat niet naar de crèche ging? Voor ons is die ongelijkheid van kansen onaanvaardbaar. Dan is het aan ons, socialisten, om voor **nieuwe gelijkheid** te zorgen.

In deze nieuwe tijden verdienen vrouwen na een leven hard werken niet evenveel pensioen als een man. Vandaag is dat pensioen sowieso te laag voor een groot aantal mensen, ook al hebben ze hun hele leven lang gewerkt. Wij vinden dat **elk uur werk moet tellen**, of je nu vast in dienst bent of niet, welk statuut je ook hebt. Voor je loon, voor je sociale rechten én voor je pensioen. En wie meer werkt, verdient gewoon meer pensioen. Zo simpel is dat.

Dat zijn de contouren van de nieuwe samenleving waar wij voor kiezen en die wij willen bouwen. Telkens weer van begroting naar begroting sukkelen helpt niet meer. Er is een heldere langetermijnvisie nodig met duidelijke en gedurfde keuzes en ingrijpende veranderingen. Precies daarom staat **onze Toekomstbegroting op 2060 gericht. Om de jongeren van vandaag een duidelijk perspectief te geven op de wereld waarin ze morgen zullen leven, werken en met pensioen gaan.**

2. De toekomst anno 2018

Twee recente studies vormen een interessant vertrekpunt om de evolutie van de budgettaire context te duiden en een visie op lange termijn te ontwikkelen: het boek 'De staat van de welvaartstaat' van Bea Cantillon enerzijds, en de meest recente prognose van de Studiecommissie voor de Vergrijzing anderzijds. De studie van Cantillon¹ toont glashelder aan dat de verdeling van de overheidsmiddelen over diverse beleidsposten over de tijd fluctueert als gevolg van politieke keuzes, niet als gevolg van een onafwendbare noodwendigheid. Met andere woorden: of een beleidskeuze betaalbaar is, is en blijft (binnen bepaalde grenzen) vooral een keuze. De tweede - de prognose van de Studiecommissie voor de Vergrijzing² - bewijst dat de vergrijzingsgolf die de afgelopen tien jaar als een doembeeld op de publieke opinie werd afgevuurd alvast in budgettaire termen een stuk beter meevalt dan tot nog toe voorspeld was.

a) hoeveel iets mag kosten is een politieke keuze

De totale overheidsuitgaven bedroegen in 2016 53,2% van het BBP³. In 2016 hebben we dus ruim 53 procent van onze welvaart besteed aan een of andere vorm van herverdeling. De **sociale investeringen waren in 2016 goed voor 25,3% van het BBP.**

¹ Bea Cantillon, De Staat van de Welvaartsstaat, Acco C.V Uitgeverij, november 2016

² Rapport 2017 van de Studiecommissie voor de Vergrijzing

³ Bron: Nationale rekeningen

Evolutie overheidsuitgaven (% BBP)

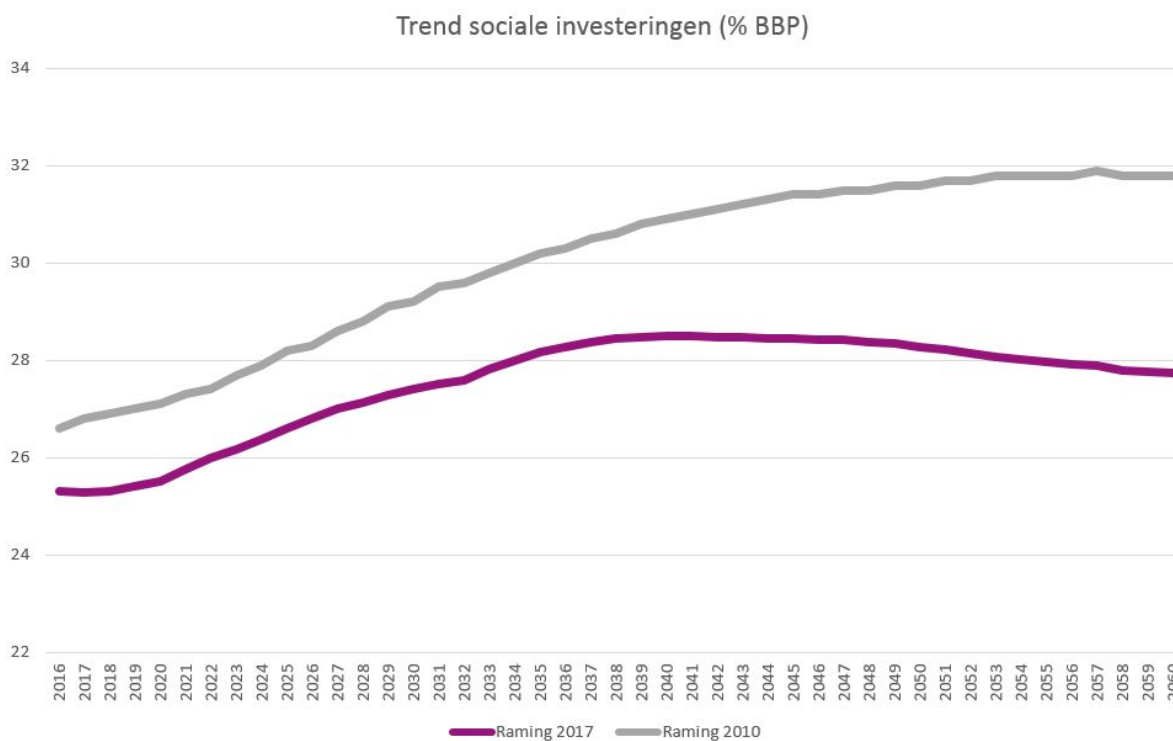
% BBP België	1995	2000	2005	2010	2016	Evolutie 1995 2016
Sociale investeringen	21,9%	20,6%	21,9%	24,0%	25,3%	16%
Algemeen bestuur	15,4%	13,2%	11,3%	10,3%	10,1%	-35%
Onderwijs	5,8%	5,5%	5,7%	6,0%	6,4%	11%
Economische zaken	4,6%	4,8%	7,6%	7,5%	6,5%	39%
Veiligheid	2,9%	2,7%	2,8%	2,8%	2,5%	-12%
Andere beleidsdomeinen	1,8%	2,2%	2,5%	2,7%	2,4%	33%
Totaal	52,4%	49,1%	51,6%	53,3%	53,2%	2%

Bron: Nationale Rekeningen

Deze tabel toont vooral dat het niet in steen gebeiteld staat welke bedragen we kunnen uitgeven aan bepaalde beleidsopties. We kunnen als samenleving zelf kiezen hoe we ons willen organiseren, en hoeveel we willen spenderen aan sociale investeringen. **Wie bepaalt dat het bijvoorbeeld over 10 jaar maximaal zoveel % van het BBP (= wat we samen in België aan welvaart creëren) mag zijn - en voor altijd zo moet blijven?** Het is geen onvermijdelijke natuurwet dat we mensen in de kou moeten laten staan.

b) stop de persen: de vergrijzing oogt minder grauw dan gedacht

En er is nog goed nieuws: **de vergrijzing heeft minder impact op de besteding van de overheidsmiddelen - en op de keuzevrijheid die we daarbij overhouden - dan aanvankelijk gedacht.** Eerder schatte de Studiecommissie voor de Vergrijzing de piek van sociale investeringen in 2060 in tot 31,8% van het BBP. Maar de laatste ramingen stelden dat flink bij, onder andere door de maatregelen die sinds 2011 zijn genomen. Niet alleen zal de verwachte meerkost zo een flink stuk lager blijven dan wat men tot nog toe verwachtte, bovendien zal diezelfde meerkost veel sneller weer gaan dalen.

Bron: Studiecommissie voor de vergrijzing

Zo zal de stijging van 3% op het hoogtepunt van de vergrijzingskost in 2040 - 28,5% BBP dus - onmiddellijk gevolgd worden door een daling die zich gestaag voortzet, tot 27,6% BBP in 2060.

% BBP	2016	2030	2040	2060	2016-2060
Pensioenen	10,5	11,6	12,8	12,5	2
Gezondheidszorg	8	9,4	10,2	10,1	2,1
Andere sociale investeringen	6,8	6,1	5,5	5	-1,8
Totaal	25,3	27,1	28,5	27,6	2,3

Bron: Studiecommissie voor de vergrijzing, rapport 2017

In vergelijking met de eerdere prognose voor 2060 van 31,8% BBP betekent dat dus een daling van 4,2% (27,6% BBP in 2060) of meer dan 18 miljard euro minder voor sociale investeringen dan wat aanvankelijk gedacht was. Dat heeft een grote impact op de marges die er zijn om duurzame en financieel haalbare beleidskeuzes te maken.

Deze tabel maakt tot slot nog iets anders duidelijk: als het overheidsbudget 50% van het BBP bedraagt, dan bestaat meer dan de helft daarvan uit opgebouwde rechten van gepensioneerden en zieken.

3. Onze keuze is een keuze voor mensen

In deze nieuwe tijden zijn nieuwe oplossingen nodig om iedereen een perspectief te geven op een menswaardig en gelukkig leven, om **nieuwe gelijkheid** en **nieuwe bescherming** mogelijk te maken, maar ook om de **economie beter te laten draaien**. Om die nieuwe samenleving vorm te geven, is het noodzakelijk om te investeren in mensen.

sp.a maakt daarom een duidelijke keuze: wij vinden het perfect mogelijk om **tegen 2030 tot 30% van het BBP te gebruiken om nieuwe gelijkheid, nieuwe bescherming én nieuwe investeringen mogelijk te maken**. Concreet voorzien we **tot 0,75% BBP** extra middelen bovenop het traject bij ongewijzigd beleid om de **pensioenen** en **gezondheidszorg** te versterken en **tot 1,25%** voor een **sterkere investering in zorgzekerheid, onderwijs en veiligheid**.

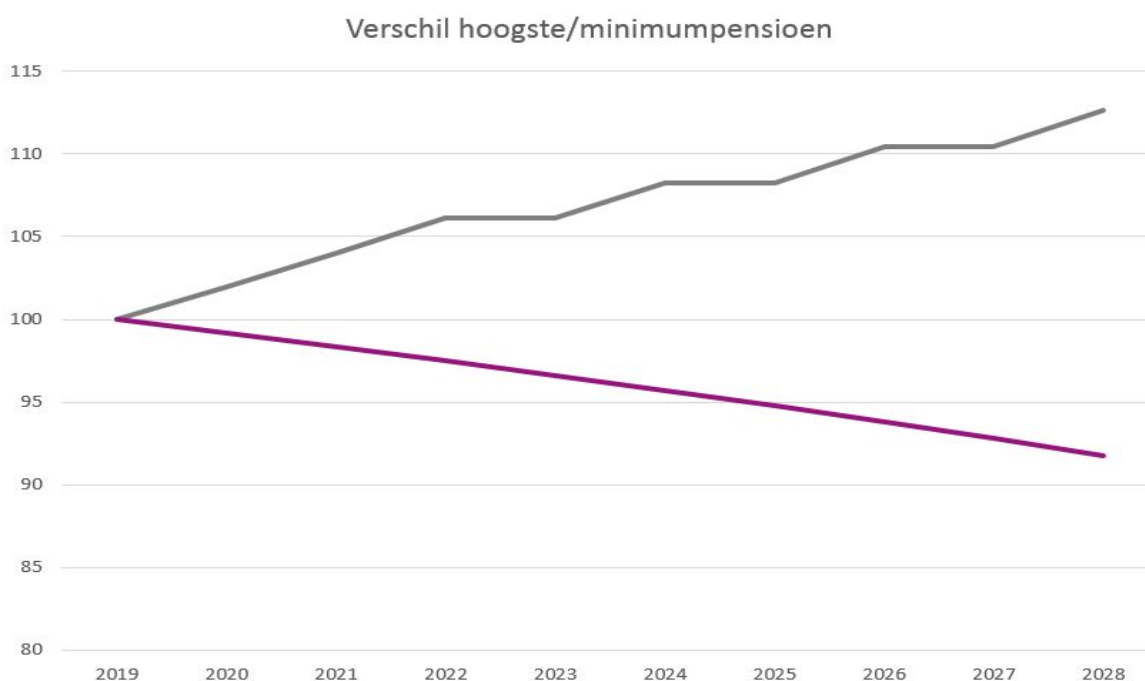
Concreet zijn voor sp.a volgende investeringen in maatschappelijke noden prioritair:

<ul style="list-style-type: none">• het minimumpensioen op te trekken naar 1.500 euro voor wie 42 jaar lang gemiddeld 30 uur per week werkt	0.5% BBP	2,2 mia
<ul style="list-style-type: none">• onvervulde noden in de psychische zorg en de gezondheidszorg in te vullen	0.25% BBP	1,1 mia
<ul style="list-style-type: none">• ervoor zorgen dat elk kind (-18 jaar) gratis naar de dokter kan en komaf maken met ereloonsupplementen		
<ul style="list-style-type: none">• voor elk kind een plaats in de kinderopvang te garanderen	0.25% BBP	1,1 mia
<ul style="list-style-type: none">• wachtlijsten in de zorg weg te werken en van zorg een 100% afdwingbaar recht te maken.	0.25% BBP	1,1 mia
<ul style="list-style-type: none">• onze inlichtingendiensten op internationaal niveau te brengen en 4.000 politiemensen extra aan te werven	0.25% BBP	1,1 mia
<ul style="list-style-type: none">• structureel te investeren in ons onderwijs en onze universiteiten	0.5% BBP	2,2 mia
		8,8 mia

Die sociale investeringen compenseren we met besparingen in de uitgaven elders.

Wat het pensioen betreft grijpen we in door de pensioenkloof tussen de hoogste en laagste pensioenen te verkleinen. **De kloof tussen pensioenen van leidende ambtenaren, rechters en parlementairen en de rest van de samenleving is veel te groot.** En wij stellen vast dat deze regering heeft beslist om die nóg groter te maken. De hoogste pensioenen krijgen er nog bij. **Om de pensioenkloof te verkleinen en om op termijn iedereen die werkt een minimumpensioen van 1.500 euro te garanderen, halen we een deel van de middelen bij de hoogste pensioenen. Tot 781 miljoen euro per jaar.**

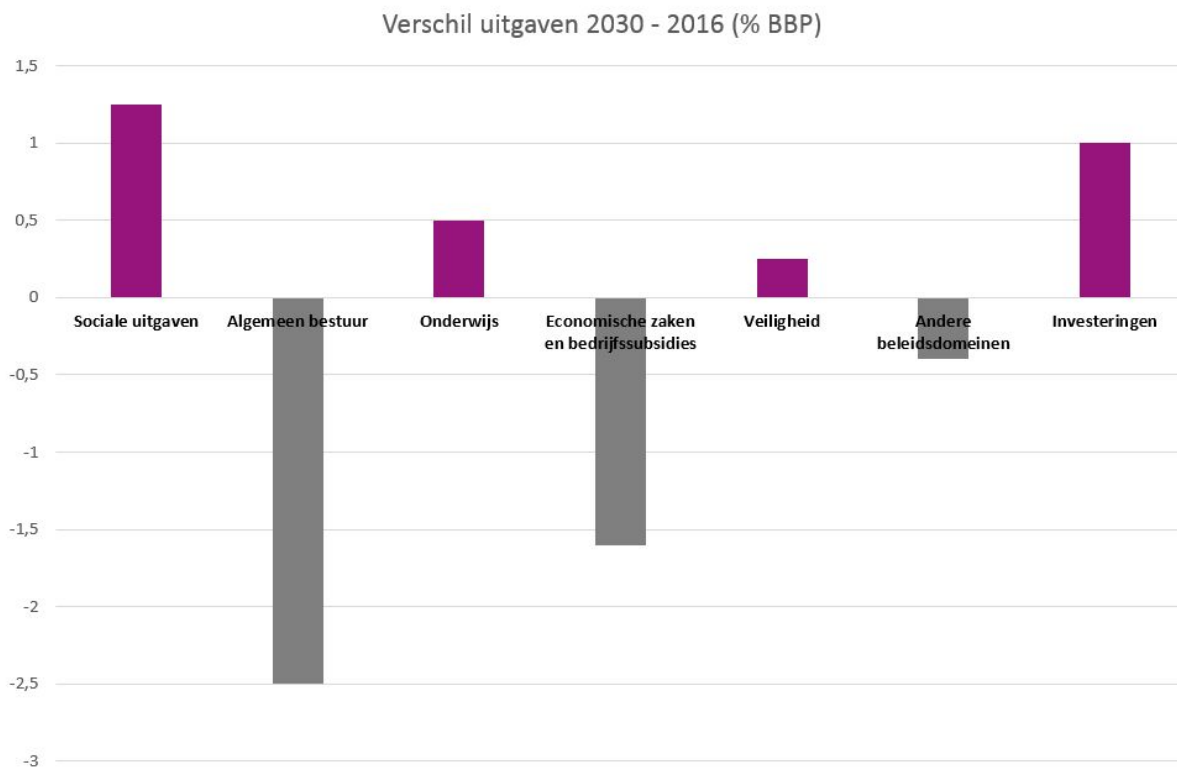
Concreet: voor de **pensioenen** voorzien we een interne compensatie door de groei van de hoogste pensioenen (>3.000 euro bruto per maand) te plafonneren. Dat kan door hun solidariteitsbijdrage te verhogen met 1 tot 2%. Voor de allerhoogste pensioenen (van meer dan 5.000 euro bruto) betekent dat een volledige plafonnering. Tegelijk verhogen we het minimumpensioen elk jaar om zo tot minstens 1.500 euro te komen. Op die manier wordt de afstand tussen het minimum pensioen en de hoogste pensioenen een stuk kleiner. Als we niets doen (bovenste lijn in onderstaande grafiek), wordt die kloof altijd groter. Door de solidariteitsbijdrage te verhogen, verkleinen we de kloof fors (onderste lijn).

Bron: Federale pensioendienst, eigen berekeningen

Daarnaast compenseren we de extra investeringen in sociale zekerheid, onderwijs en veiligheid door besparingen in de categorieën 'Algemeen bestuur', 'Economische zaken' en 'Andere beleidsdomeinen'. Concreet: we zorgen in de uitgaven voor een shift van wat we vaak 'het overheidsapparaat' noemen naar mensen die op het terrein de bakens verzetten.

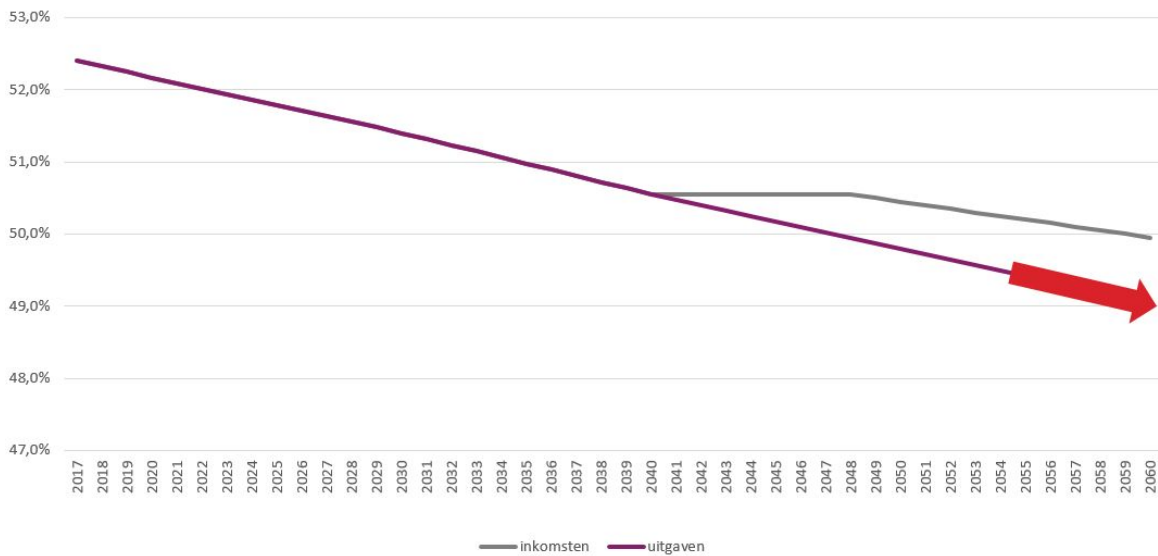
We halen mensen weg van overtollige administratie - en werk dat in deze nieuwe tijden door computers kan - en zet ze opnieuw in daar waar de noden vandaag hoog zijn: in de zorg, in ons onderwijs, in ons openbaar vervoer en in onze veiligheid. Moderne, efficiënte en kwaliteitsvolle publieke diensten vereisen een radicale shift van minder papierwerk naar meer leerkrachten, verplegers, buschauffeurs en agenten op het terrein. Die shift maken we mogelijk door een efficiëntere organisatie van de overheidsdiensten. Geen eindeloze audits, evaluaties of andere rompslomp meer maar mensen die de handen uit de mouwen steken. Dat kan dankzij de digitalisering en de nakende pensioengolf in de ambtenarij. Daarnaast maken we komaf met inefficiënte bedrijfssubsidies die geen banen opleveren of redden.

Bron: eigen berekeningen

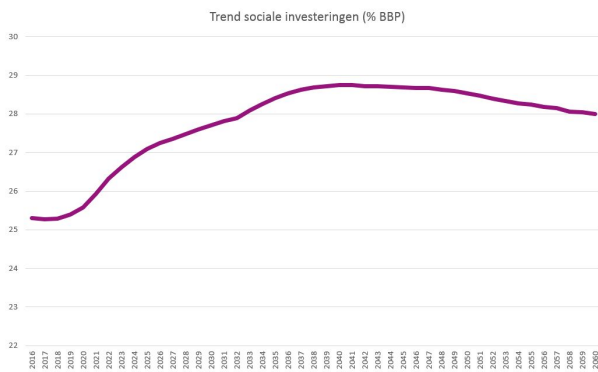
Het goeie is dat die keuzes - die gepaard gaan met een sterkere economie én een eerlijk, efficiënt en rechtvaardig belastingsysteem (beide komen later in deze nota nog aan bod) - op termijn minder overheidsmiddelen vergen. De volgende grafiek toont helder aan hoe het **totale aandeel van het overheidsbudget** in de nationale welvaart **op termijn afneemt, wat de marge voor sociale investeringen** (onderwijs, zorg, pensioenen en veiligheid) of lastenverlagingen groter maakt eens de piek in de sociale investeringen achter de rug is.

Dalende uitgavendynamiek

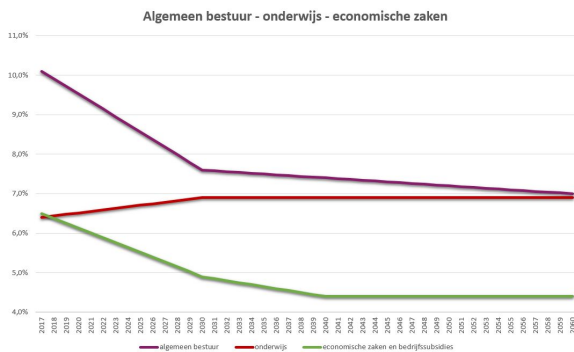

Bron: Eigen berekeningen

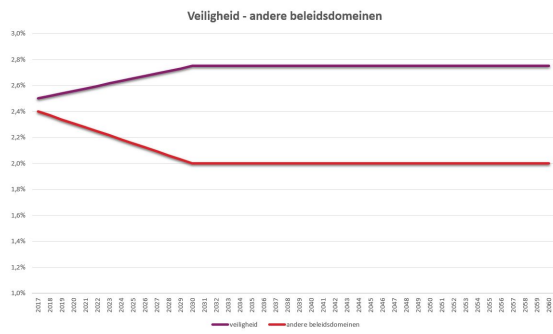
De evolutie in de diverse beleidsdomeinen ziet er dan als volgt uit:

Bron: Studiecommissie voor de vergrijzing, eigen berekeningen

Bron: Eigen berekeningen

Bron: Eigen berekeningen

4. Kiezen voor economische groei is investeren in mensen

De stabiliteit van de stijging van de sociale investeringen, hangt voor een belangrijk deel af van de productiviteit. Als de productiviteit (wat een uur werk of een euro investering bijdraagt aan de economie) lager zou uitvallen dan verwacht, dan wordt de pensioenfactuur bijvoorbeeld relatief zwaarder om dragen. Een half procent lagere productiviteitsgroei per jaar zou de meerkost door de vergrijzing verdubbelen.

Bron: Studiecommissie voor de vergrijzing

Daarom is het noodzakelijk om met het juiste beleid de productiviteit van de Belgische economie op te krikken. Dat is de beste garantie om te kunnen investeren in het sociaal model van de toekomst.

a. van investeren in stilstand naar investeren in toekomst

ING en Carrefour tonen pijnlijk aan dat de heersende economische krachtsverhoudingen geen model zijn voor zo'n toekomst. Hoe lang gaan we nog hulpeloos toekijken, terwijl we nu al kunnen voorspellen dat dit keer op keer opnieuw gebeurt?

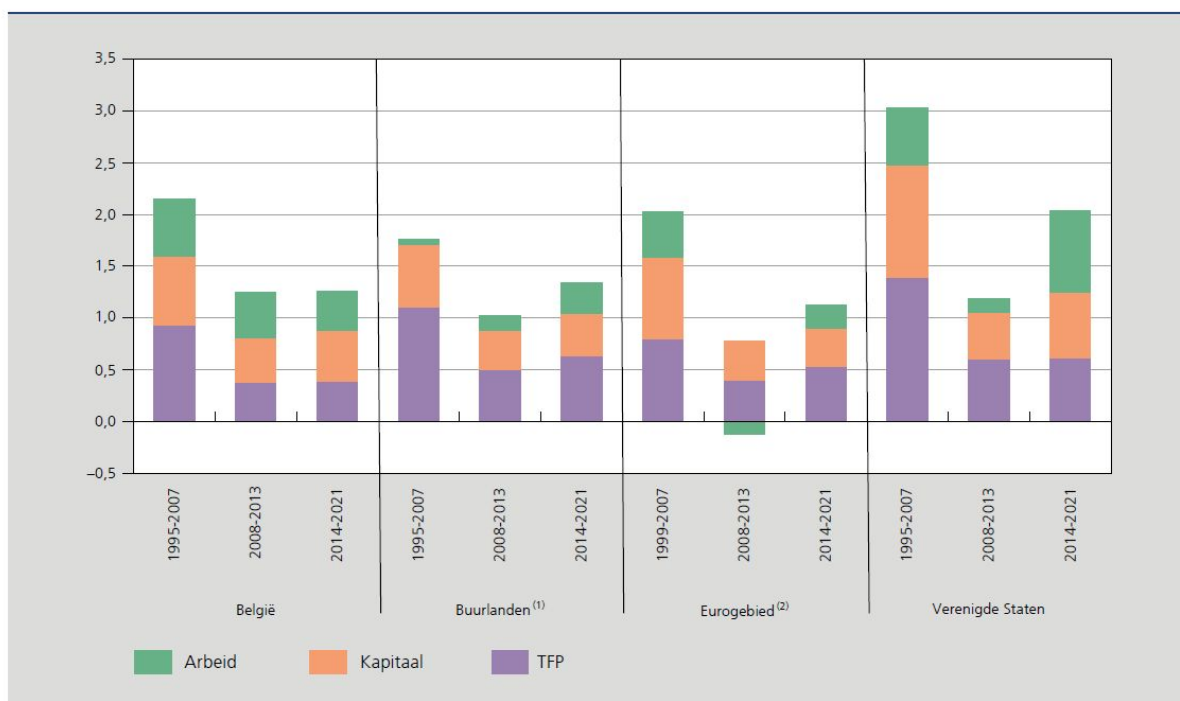
Moet een overheid onze bedrijven helpen om voor onze economie te zorgen? Ja. Maar als die bedrijven vervolgens de economische totaalkost voor een samenleving opdrijven door de prestatiedruk op te voeren of uiteindelijk *en masse* werknemers af te danken om de winst op te krikken, waar gaan we dan naartoe?

Het is meer en meer duidelijk dat onze toekomstige welvaart niet afhangt van een of ander fiscaal privilege voor aandeelhouders of subsidie voor bedrijfsleiders, maar van de mate

waarin mensen, bedrijven en infrastructuur klaar zijn voor de toekomst. **Een samenleving waar ondernemenden en werkenden samen bouwen aan een gedeelde visie en een gedeelde toekomst.** Een toekomst waar de toegenomen welvaart écht terugvloeit naar iedereen die ertoe bijdraagt. Want het zijn werkenden die de economie doen draaien. Het zijn zij die voor groei zorgen.

Een studie van de Nationale Bank van september 2017 - over de potentiële groei van de Belgische economie - toont hoe het huidige beleid van belasting-truken en subsidie-cadeaus alvast niet voor economische groei zorgen. Meer nog, het is opvallend hoe laag de bijdrage van de productiviteit aan de economische groei is in België, in vergelijking met de buurlanden, de rest van de Eurozone en de Verenigde Staten.

GRAFIEK 4 GEMIDDELDE BIJDRAGEN AAN DE POTENTIËLE GROEI PER GEDEFINIEERDE PERIODE
(in procentpunt)

Bron: EC.

(1) Gewogen gemiddelde van de drie belangrijkste buurlanden.

(2) Voor het eurogebied zijn de gegevens pas beschikbaar vanaf 1999.

Bron: Nationale Bank

De verwachte economische groei is te laag. En met het huidige beleid blijft de verwachte economische groei te laag. Ons land bengelt onderaan de Europese ranking van economische groei, net boven Griekenland. De Nationale Bank wijst in haar studie op enkele structurele factoren die specifiek voor België de lagere groei van de productiviteit verklaren. En dat gaat naar de kern van de zaak. Het gaat minder om loonkosten of belastingen op korte termijn maar om structurele handicaps. We zijn Europees kampioen file en die stilstand kost onze bedrijven maar liefst 9 miljard euro per jaar. Vandaag staan er duizenden vacatures open die niet ingevuld raken. Er zijn te weinig mensen aan de slag, te weinig

investeringen die verder kijken dan morgen en een te kleine bijdrage aan de gemeenschappelijke welvaart van die extra mensen en dat extra kapitaal. Op al die indicatoren scoort België niet goed in vergelijking met andere landen.

Daarom is het noodzakelijk om te investeren in:

- nieuwe winstgevende producten (ondanks de investeringen in innovatie)
- verdere opleiding en levenslang leren (ondanks de goede onderwijskwaliteit)
- openbare infrastructuur, met in het bijzonder een vloeiend weg- en spoorwegnet dat de zware mobiliteitsproblemen - die onze bedrijven miljarden kost - oplost
- eenvoudigere administratie bij opstart en uitbreiding van onze bedrijven
- in een eenvoudiger, rechtvaardiger en efficiënter belastingsysteem.
- meer ondernemingszin en minder risico-aversie
- hogere productiviteit van nieuwe toetreders tot de arbeidsmarkt

Een voldoende hoge productiviteit is cruciaal voor onze economische draagkracht in de toekomst en de betaalbaarheid van het sociaal model dat we voor ogen hebben. Daarom zetten wij voluit in op een hogere productiviteit van gewerkte uren en geïnvesteerde euro's. Dat vraagt een brede agenda van sociale en maatschappelijke innovatie.

Investerings in werk

Iedereen is het eens dat we meer mensen aan het werk moeten krijgen. Maar er is een mismatch tussen de vereisten van de openstaande vacatures en de kennis en vaardigheden van werkzoekenden. Met de te verwachten krapte op de arbeidsmarkt zal die spanning alleen toenemen. Het heeft geen zin dat werkgevers overal tien jaar relevante ervaring vragen, maar intussen investeringen in opleiding en ervaring worden afgebouwd. Het heeft evenmin zin om de druk te blijven verhogen op steeds dezelfde mensen tot ook die uitvallen.

Daarom moeten we de focus verleggen om klaar te zien in nieuwe tijden: minder algemene subsidies voor jobcreatie en meer gerichte investering in opleiding en werk van zij die nu nog te ver van de arbeidsmarkt staan.

Dat doen we door:

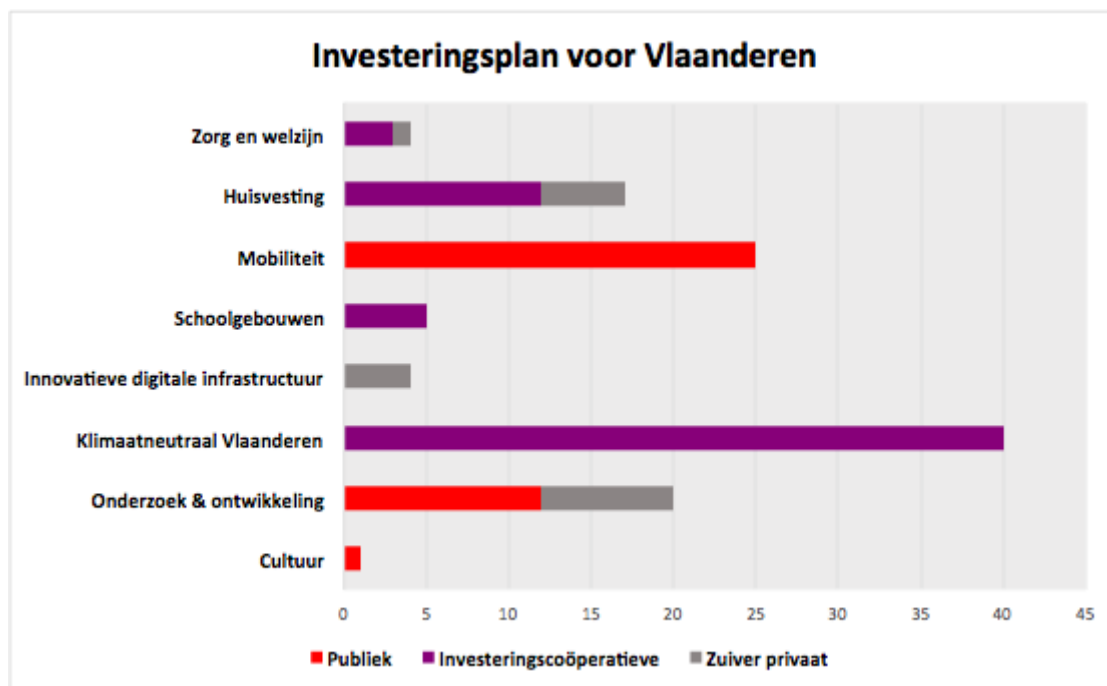
1. met **BASISBANEN** voor ervaring en doorstroming zorgen in plaats van mensen jaren in inactiviteit te laten
2. meer te investeren in opleiding voor kansengroepen (=55-plussers, laaggeschoolden, mensen met een handicap of migratie-achtergrond) in plaats van minder
3. discriminatie op basis van leeftijd, geslacht en afkomst weg te werken met afdwingbare regels, in plaats van vrijblijvend proberen te remediëren
4. de loonkost gericht te verlagen voor kansengroepen in plaats van lineaire verlagingen

Investeringsplan in een nieuwe economie

Om de omslag naar de nieuwe digitale, koolstofarme, circulaire economie te maken, zijn investeringen nodig. Investeringsplan die zorgen dat de economie beter gaat draaien. We hebben nood aan een investeringsboost van bijna 12 miljard per jaar, privé en overheid samen, als echte partners. **De Belgische overheidsinvesteringen zijn bij de laagste van Europa, het Belgische vermogen bij het grootste. Daarom kiezen we voor een gerichte investeringsboost in plaats van vrijblijvende, contraproductieve subsidies. Dat is de kern van ons investeringsplan.**

Met deze investeringsboost investeren we de komende 10 jaar in totaal 116 miljard extra in onderwijs, zorg en welzijn, huisvesting, mobiliteit, klimaat, digitale infrastructuur, onderzoek & ontwikkeling en cultuur. We financieren deze investeringen vanuit publieke middelen (38 miljard, of circa 1% BBP per jaar), via een Vlaamse investeringscoöperatieve en vanuit de privé-sector.

Ons investeringsplan voor Vlaanderen:

Bron: eigen berekeningen

De extra investeringen gebeuren dus voor meer dan de helft via de private sector, een kwart via de zuiver publieke sector en voor minder dan een kwart via publiek-private instrumenten. We vragen de PMV om een investeringscoöperatieve op te richten, waarmee naast institutioneel kapitaal zoals dat van pensioenfondsen en verzekeraars ook particulier spaargeld gedynamiseerd wordt om Vlaanderen en België een investeringsboost naar de toekomst te geven. Zo kunnen we ook de 260 miljard slapende spaarmiddelen een actievere rol geven in onze economie. De resterende middelen komen van de overheid zelf en de private sector.

Om tot slot het rendement van extra werk en extra kapitaal voor de economie te verhogen, moeten we de factoren van stilstand en achteruitgang aanpakken. Ons land is Europees filekampioen. **65% van de in België gevestigde investeerders zegt dat de files een negatieve impact hebben op hun investeringsbeslissingen⁴. Dat vergt investeringen in duurzame mobiliteits-alternatieven, die ervoor zorgen dat je niet per se een eigen auto nodig hebt om snel en eenvoudig op je werk te geraken.**

Onze overheidsdiensten kunnen ook veel digitaal en eenvoudiger werken zodat de administratieve kost om te ondernemen vermindert, in tijd en in geld. Daarom kiezen we

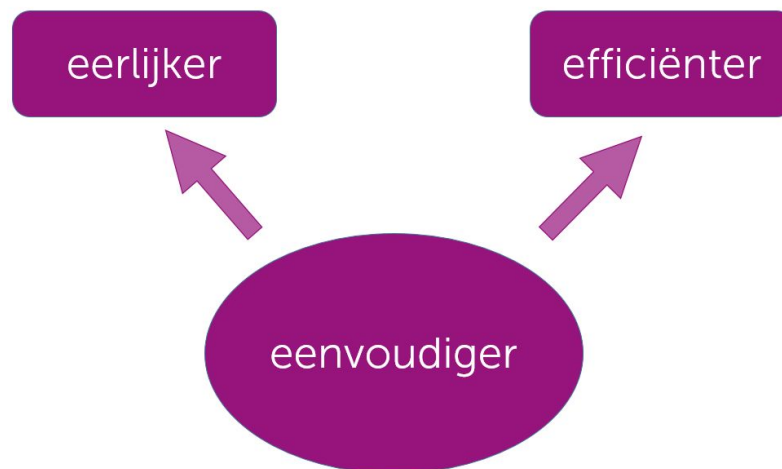
⁴ Ernst & Young, Barometer van de Belgische Attractiviteit, mei 2017

voor een plan voor de modernisering van de overheidsdiensten op langere termijn en de initiële investeringen die nodig zijn om daar te geraken.

b. een nieuw belastingsysteem voor een nieuwe economie : eerlijker, eenvoudiger en efficiënter

Het belastingsysteem speelt een cruciale rol in elke moderne economie. Zowat de helft van het nationaal inkomen wordt in ons land via het belastingsysteem gekanaliseerd om te investeren in de gemeenschappelijke noden van de samenleving.

De manier waarop dat belastingsysteem is ontworpen, heeft een enorme impact op zowel rechtvaardigheid als economische efficiëntie. **Nieuw socialisme is het belastingsysteem niet alleen eerlijker maar ook efficiënter maken, precies om onze economie beter te laten draaien voor iedereen.** Wij staan voor een nieuwe en moderne fiscaliteit, die eenvoudig, rechtvaardig én efficiënt is. **Een belastingsysteem dat economische groei stimuleert én nieuwe gelijkheid en nieuwe bescherming mogelijk maakt.** Kortom, wij staan voor een radicale fiscale hervorming die sociale investeringen mogelijk maakt en de sociale bescherming verhoogt.

Eenvoudiger maakt het rechtvaardiger

- Voor ons spreekt het vanzelf dat iedereen bijdraagt volgens zijn of haar draagkracht. Alle inkomsten worden **progressief** belast. Daarbij maken we het belastingsysteem neutraal ten aanzien van de bron van dat inkomen (werk of vermogen) of in welke vorm dat inkomen wordt ontvangen (in geld of in natura). Inkomen is inkomen. **Een euro is een euro.**
- Belangrijk bij elk fiscaal systeem is eenvoud. Waarom telkens weer koterijen en aftrekposten bijbouwen, terwijl het zoveel efficiënter en rechtstreeks kan. Waarom

maken we het onszelf zo moeilijk? Een hele reeks fiscale uitgaven kunnen we terugdringen door **een heel bos van aftrekposten te schaffen of te vervangen door rechtstreekse prijsverlagingen** waar mensen meteen mee gediend zijn. Een **voorbeeld**: maak **kinderopvang** meteen goedkoper in plaats van mensen dat te laten inschrijven in hun belastingsbrief om zo een deel van de prijs terug te krijgen. Met zo'n hervorming maken we een einde aan decennia fiscale koterijen en privileges die ons belastingsysteem onklaar voor de toekomst heeft gemaakt en het rechtvaardigheidsgevoel heeft aangetast.

- Vandaag zorgen complexiteit (zij die weten hoe doen er alles aan om de lacunes te vinden) en onrechtvaardigheid (gemiddeld betalen we 30% belastingen te veel, omdat een kleine groep er veel te weinig betaalt) in ons belastingsysteem ervoor dat er steeds minder geld binnenkomt. De sterke vereenvoudiging op basis van die twee principes - een euro is een euro + aftrekposten vervangen door rechtstreekse prijsverlaging - zorgt voor een belangrijke **verbreding van belastbare basis**.
- **De verbreding van de belastbare basis = meer inkomsten, omdat wie vandaag niet bijdraagt ook wordt gevat. De marge die daaruit voortvloeit gebruiken we om de globale belastingdruk op inkomen voor iedereen te verlagen.**

Concreet: de belastingbasis van de personenbelasting kan zo van 190 miljard euro tot zowat 270 miljard euro worden verbreed⁵, waardoor het globaal belastingtarief met 30% kan verminderen: van 24,1% tot 17%.

Impact fiscale verschuiving

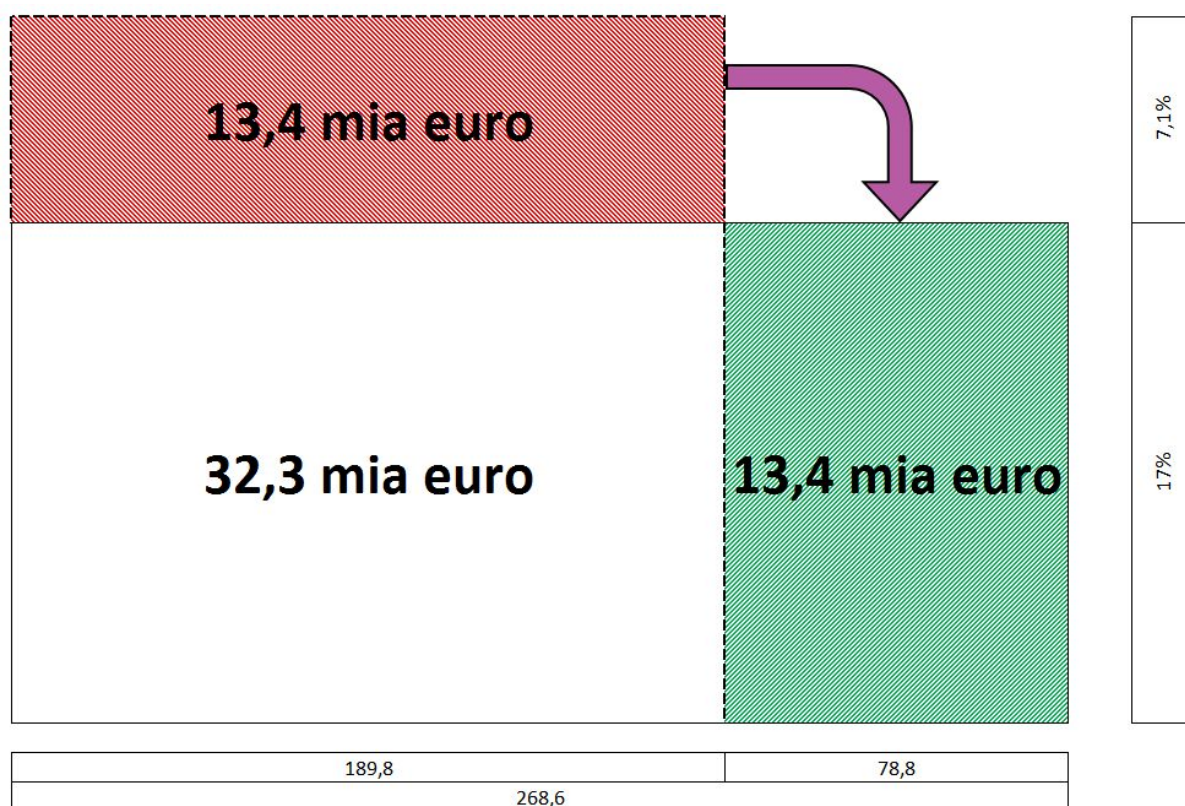
belastingbasis	mia euro	voor hervorming		na hervorming	
		betaalde belasting	impliciet tarief	betaalde belasting	impliciet tarief
Belaste inkomsten (1)	189,8	45,7	24,1%	32,3	17%
Onbelaste inkomsten (2)	78,8	0	0,0%	13,4	17%
Brede basis (1 + 2)	268,6	0	0,0%	45,7	17%

Onbelaste inkomsten	mia euro
fiscale uitgaven	26,6
meerwaarden vermogen	37,8
lopende inkomsten vermogen	11,8
voordelen in natura	2,6
basisverbreding	78,8

Bron: Eigen berekeningen op basis van FOD Financiën, Hoge Raad van Financiën, Nationale Rekeningen

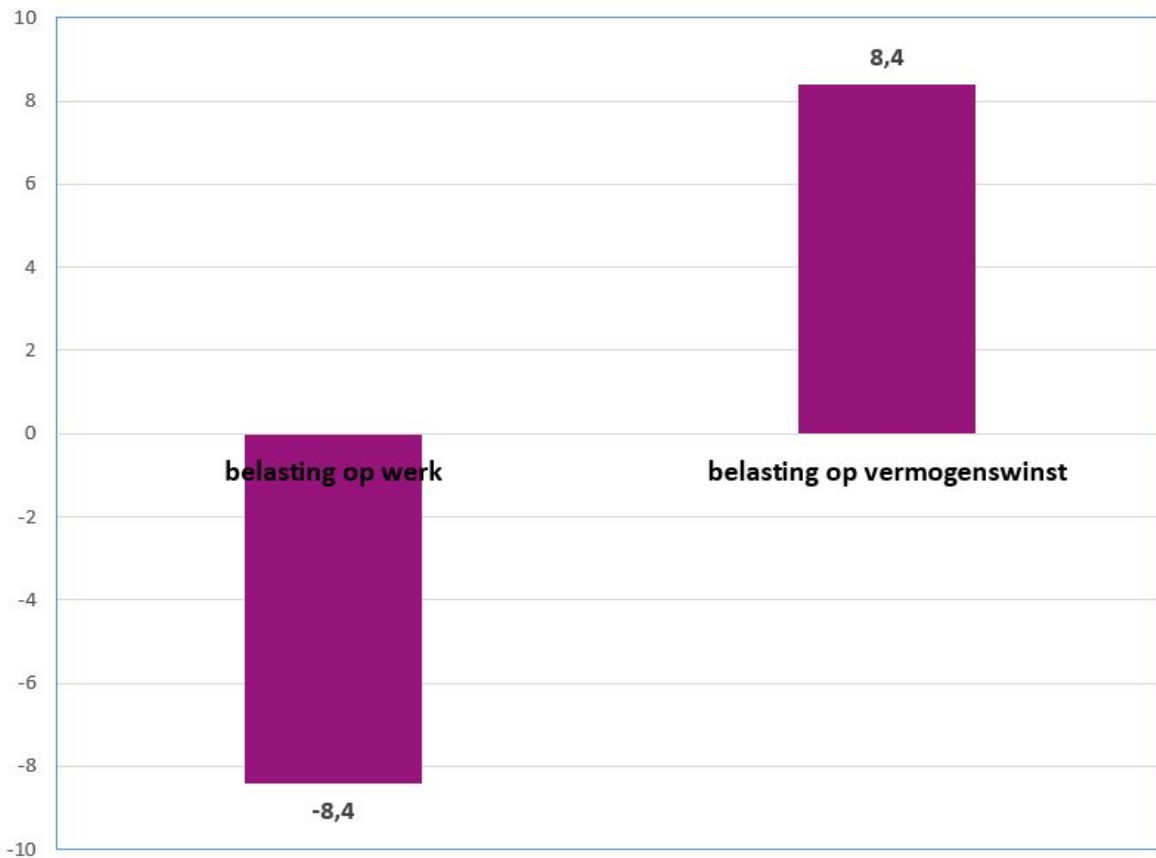
⁵ zonder rekening te houden met een mogelijke verbreding van de basis als gevolg van minder fraude

Afbeelding: verschuiving van inkomsten uit werk naar inkomsten uit vermogen

- De **basisverbreding zal er vooral voor zorgen dat inkomsten uit vermogen meer bijdragen, en inkomsten uit werk minder**. En omdat de verschillende componenten van de basisverbreding ongelijker zijn verdeeld dan het belastbaar inkomen dat al in de basis zit, kan een toename van de progressiviteit worden verwacht. We belasten alle vermogenswinsten progressief net zoals inkomsten uit arbeid. Voor de inkomens (hoofdzakelijk uit werk) die voor de basisverbreding globaal aan 24,1% belast werden, kan door een maximale basisverbreding een belastingverlaging van 13,4 miljard euro doorgevoerd worden.

Tax shift van belasting op werk naar vermogen (in mia euro)

Bron: eigen berekeningen

- Een euro is een euro + aftrekposten vervangen door rechtstreekse prijsverlaging + verbreden belastbare basis laten toe de belastingvrije som op werk op te trekken tot minstens 1.000 euro per maand. Die verhoging in centen, en niet in procenten, is behalve eenvoudig ook efficiënt. Het betekent een netto-verhoging voor de lage inkomens en het betekent meteen ook een compensatie voor de afschaffing van fiscaal gunstige voordelen alle aard voor de midden- en hogere inkomens.

Eenvoudiger maakt het efficiënter

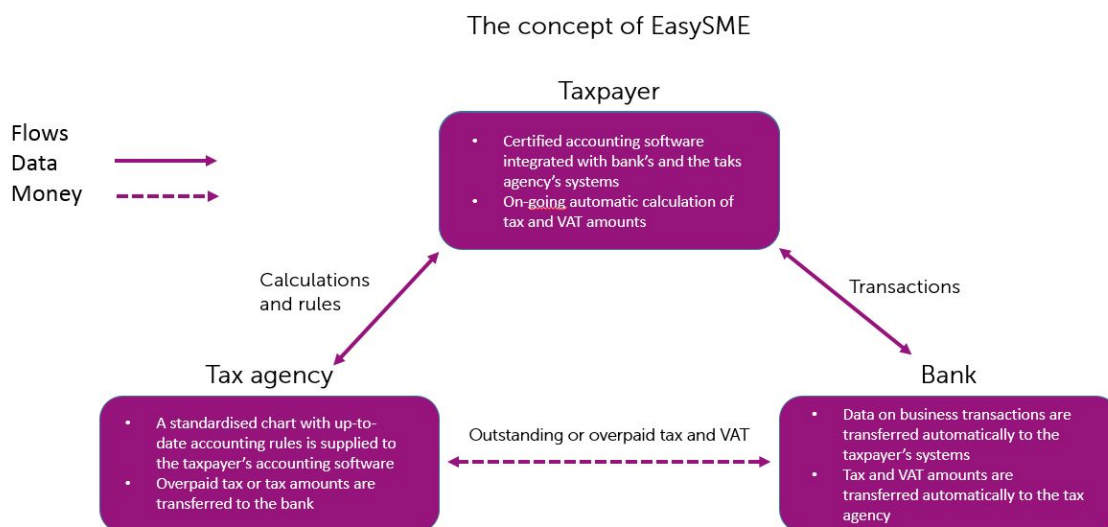
[voor elke burger]

De voorgestelde hervorming maakt het systeem niet alleen eerlijker en progressiever, maar maakt ook de belastingsbrief een stuk simpeler. Verdere vereenvoudiging door het volledig forfaitariseren van de beroepskosten en volledige transparantie via maximale derde-partijrapportering met betrekking tot alle inkomsten, maken dat alle werknemers een eenvoudige én vooraf ingevulde aangifte ontvangen. Bij akkoord van de belastingplichtige is de belasting definitief en volgt er geen controle meer achteraf.

[voor zelfstandigen en kmo's]

Ook voor zelfstandigen en KMO's is een voorstel van belastingaangifte mogelijk. Met een doorgedreven registratiesysteem, maximaal elektronisch betalen, automatische rapportering van derden (financiële instellingen, sociale zekerheid, ...) over de bewegingen op de unieke bankrekening gekoppeld aan het ondernemingsnummer en over de personeelskosten, kan dit perfect. Bij dergelijke maximale transparantie ligt de verantwoordelijkheid van de belastingberekening volledig bij de administratie. **Eén keer betaald door de onderneming is de belasting definitief.** Alleen in geval van fraude kan de administratie terugkomen op de meegedeelde belasting.

KMO-aanpak in Denemarken

The benefits to SMEs do not just relate to tax compliance: the system will help them to use their bookkeeping system as a means to better run their business and at lower costs. At the same time it supports compliance by helping the taxpayer to file a correct tax return. Last but not least it will drive down costs for service and enforcement at the tax administration's end.

Bron: OESO (2015), 'Taxation of SME's in OECD and G20 countries'

Zo maken we van de fiscus een echte dienstverlener en partner voor gezinnen, zelfstandigen en KMO's, en kan de controletaak van de fiscus verschuiven van kleine actoren naar grote spelers en grote bedragen. Dat betekent **minder administratieve last voor ondernemers en meer zekerheid en voorspelbaarheid in de plaats.**

[voor een economie die dan beter draait]

Elk belastingstelsel brengt kosten met zich mee. Er is de **administratieve kost** voor de belastingplichtigen en voor de overheid om de fiscale regels respectievelijk na te leven en na

te helpen (of doen) leven. En er is de **welvaartskost** omdat belastingplichtigen hun gedrag aanpassen om belasting te vermijden. Beiden zorgen ervoor dat de economie vertraagt.

In het belang van onze economie moeten we er alles aan doen om die kost zo laag mogelijk te houden. **Precies daarom is dit voorstel voor een eenvoudig, transparant en neutraal belastingsysteem zo hard nodig.** Bovendien maken neutraliteit, eenvoud en transparantie ons belastingsysteem veel fraude-bestendiger.

Minder fraude versterkt het vertrouwen in het systeem. Meer vertrouwen in het systeem heeft een positieve impact op onze economie. Een beter draaiende economie zorgt ervoor dat we kunnen investeren in meer gelijkheid en meer bescherming, in nieuwe oplossingen voor nieuwe tijden. **En zo zijn we precies terug bij het begin van ons verhaal: nieuw socialisme.**

Nieuwe tijden, nieuwe oplossingen, nieuw socialisme

Onze Toekomstbegroting is niet alleen een antwoord op de verschillende noden en uitdagingen waar we vandaag voor staan. In nieuwe tijden biedt onze Toekomstbegroting - die in evenwicht is - ook nieuwe oplossingen voor de samenleving van morgen.

Onze keuzes zijn duidelijk: een sterkere economie kan alleen met een nieuwe bescherming en een nieuwe gelijkheid. Een nieuwe bescherming en een nieuwe gelijkheid kan alleen met een sterkere economie. Het ene zonder het andere gaat niet.

Met onze Toekomstbegroting bewijzen we dat het een én-én-verhaal is. We tonen hoe we die keuzes - gesteund door een eerlijk, eenvoudig en efficiënt fiscaal model waarin iedereen naar draagkracht bijdraagt - duurzaam vorm kunnen geven.

Nieuwe tijden vragen nieuwe zekerheden.

Nieuwe tijden vragen nieuwe oplossingen.

Nieuwe tijden vragen nieuw socialisme.